

Flå-politikere bør legge fram sine kundelister

Kommunal Rapport 25.06.2024, Marte Danbolt, Elin Svendsen, Robert Fauli

Lederen og nestlederen i planutvalget i Flå bør følge Sylvi Listhaugs eksempel, mener jussprofessor.

– Politikere som er involvert i virksomhet på det saksområdet de er med på å behandle, bør legge fram sine kundelister, som grunnlag for å vurdere deres habilitet, mener professor emeritus i offentlig rett Jan Fridthjof Bernt.

Han mener leder og nestleder i Flås planutvalg bør gjøre som nåværende Frp-leder Sylvi Listhaug, da hun ble utnevnt som landbruksminister i Erna Solbergs regjering i 2013: Listhaug ga departementet en liste over kundene hun hadde hatt som konsulent i PR-byrået First House, slik at det skulle kunne vurdere hennes habilitet i ulike saker.

Pressen fikk først avslag på krav om innsyn. Etter klage til Sivilombudet fikk den en oversikt over hennes offentlige oppdragsgivere.

Ifølge Bernt er det fortsatt ikke avklart om offentligheten har rett til fullt innsyn i slike kundelister.

– Men etter min mening er det i alle fall et rimelig krav at personer som er involvert i virksomhet på det saksområdet de er med på å behandle, legger fram slike kundelister for administrasjonen. Slik kan denne passe på at det ikke oppstår inhabilitetsproblemer, sier han.

Problematisk

Næringsinteresser er tungt representert i planutvalgene i flere av de største fjellhyttekommunene, viser en kartlegging Kommunal Rapport har utført.

En av disse kommunene er Flå. Som omtalt i Kommunal Rapport 25. juni driver både utvalgets leder og nestleder privat konsulentvirksomhet innen saksfeltet utvalget har ansvaret for.

Tor Egil Buøen etablerte i 2020 Buøen Råd og Strategi AS, som gir råd i plan- og reguleringssaker. Østdahl startet privat konsulentvirksomhet innen byggeteknikk i fjor vår, da han pensjonerte seg som teknisk sjef i kommunen.

Begge må passe på sin habilitet i saker knyttet til deres kunder. Østdahl er også inhabil i alle saker han tidligere har forberedt eller behandlet som teknisk sjef.

I fjor høst ble de valgt til henholdsvis leder og nestleder i kommunens nye planutvalg.

– Dette synes jeg kan være ganske problematisk, selv om det går an juridisk. Kommunestyret bør vurdere om det er ønskelig å holde seg med utvalgsleder og nestleder som det ikke sjelden kan bli inhabilitetsproblemer rundt, eller som i alle fall representerer eller er tungt involvert i denne typen særinteresser, sier Bernt til Kommunal Rapport.

Forsvarer valget

Flås ordfører Merete Høntorp Gandrud (Ap) mener deres valg av utvalgsledelse er uproblematisk.

– På tidspunktet Buøen og Østdahl ble valgt inn som leder og nestleder av utvalget, var all aktivitet de drev med kjent for alle i kommunestyret. De har bakgrunn som tidligere ordfører

og teknisk sjef, så de kjenner godt til inhabilitetsutfordringene og tar de på det høyeste alvor. Ved tvil om inhabilitet drøftes det med kommunestyret for hver enkelt sak, framholder hun.

Ifølge ordføreren er kommunedirektøren «kjent med kundelisten til Buøen».

– Østdahl har andre typer kunder, men har nok ikke noe imot å levere kundeliste for å lettere kunne vurdere habilitet, skriver hun i en e-post til Kommunal Rapport, med kopi til både Buøen og Østdahl.

En god idé

Buøen har overfor Kommunal Rapport tidligere avvist spørsmålet om å legge fram kundelisten til hans konsulentselskap. Han ga da uttrykk for at det heller ikke var relevant å legge den fram for administrasjonen, da det ikke var den, men utvalget, som foretok habilitetsvurderingen.

Administrasjonen har ingen rolle i dette, framholdt Buøen da.

Nå har han endret syn, bekrefter han i en e-post.

– Jeg hadde egentlig aldri tenkt på at administrasjonen kunne ha kundelisten min. Etter å ha drøftet det med kommunedirektøren, ble vi enige om at det kunne være en god idé, og jeg har satt opp kundeliste som kommunedirektør og ordfører har fått. Jeg passer selvfølgelig også selv på å melde meg inhabil/be om habilitetsvurdering i de sakene jeg mener jeg kan være inhabil, skriver han.

Leder av planutvalget i Flå, Tor Egil Buøen (Bygdelista), har ombestemt seg og gitt kommunedirektøren kundelisten til konsulentselskapet han driver. – En god idé, sier han nå. Bildet er fra hytteområdet Turufjell.

Må få full oversikt

Ifølge Bernt bør i alle fall kommunens administrasjon få utlevert kundelister som grunnlag for å vurdere habiliteten til utvalgsmedlemmer som driver næringsvirksomhet innen det saksfeltet de behandler.

Opplysninger om konkurransemessige forhold og andre taushetsbelagte opplysninger, skal unntas fra offentlighet.

– Men administrasjonen, som har ansvar for å vurdere habiliteten, må kreve å få fullstendig kundeliste. Hvis den ikke får en slik oversikt, må administrasjonen melde tilbake til kommunestyret, som må ta stilling til om den folkevalgte skal kunne delta ved behandlingen av slike saker.

Ifølge Bernt kan administrasjonen også be Statsforvalteren ta stilling til om kravene til forsvarlig saksbehandling er oppfylt uten tilgang på slik informasjon ved habilitetsvurderingen.

Dette er habilitetsreglene

- Folkevalgte er inhabile hvis de selv, deres nærstående eller selskapet de har en ledende rolle i, er part i saken. Det følger av forvaltningslovens § 6 første ledd.
- Ifølge § 6 andre ledd kan de også være inhabile når andre «særegne forhold» kan svekke tilliten til vedkommende upartiskhet. I slike tilfeller skal det blant annet legges vekt på om saken kan innebære en særlig fordel, tap eller ulempe for vedkommende.

Hvor stor og sikker fordel, tapet eller ulempen må være for å medføre inhabilitet etter § 6 andre ledd, finnes det ingen klare grenser for. Dette må avgjøres i hver enkelt sak.

Men ifølge jussprofessoren skal det relativt mye til før en folkevalgt blir inhabil i plansaker som følge av generelle næringsinteresser.

At en snekker eller butikkeier kan få flere kunder hvis det bygges flere hytter, er ikke nok til å bli satt på gangen når hytteplanene skal behandles.

– Terskelen for inhabilitet etter forvaltningslovens § 6 andre ledd, er ganske høy. For å bli inhabil, må reguleringsvedtaket føre til en forholdsvis konkret, direkte, nærliggende og betydelig konsekvens som er spesiell for vedkommende, framholder Bernt, som er professor emeritus i offentlig rett ved Universitetet i Bergen.

Han sier dette ofte er vanskelige vurderinger.

Må vurdere seg selv

Den folkevalgte har selv plikt til å vurdere sin egen habilitet, og melde fra om mulig inhabilitet til administrasjonen i god tid før møtet.

Ifølge Bernt er dette ikke bare viktig for å kunne innkalle varamedlem. Det er også nødvendig for at administrasjonen skal kunne foreta en juridisk vurdering av vurdering av habilitetsspørsmålet, som utvalget kan bygge på når det skal ta stilling til dette.

Hvis begrunnelsen for inhabilitet ikke framgår i saksframlegget, og dette ikke er taushetsbelagte opplysninger, skal denne framgå av møteprotokollen.

Hvis det framkommer taushetsbelagte opplysninger i begrunnelsen, må akkurat disse slettes i den offentlige møteprotokollen.

Fortsatt inhabil?

I Flå har planutvalgets leder til nå meldt seg inhabil i alle saker knyttet til hytteutbyggingen i Høgevarde-området, fordi han har vært konsulent for utbyggingsselskapet.

Han har opplyst at han ikke har hatt oppdrag for selskapet etter 1. oktober i fjor. Da planutvalget behandlet to Høgevarde-saker i mai, vedtok det «under tvil» at Buøen fortsatt er inhabil.

For å få en avklaring, har kommunedirektøren bedt Statsforvalteren vurdere hans habilitet. Svaret er at de i så fall må be om en lovlighetskontroll. Løsningen kan bli å vedta dette ved neste behandling, ifølge Gandrud.

– Kommunedirektøren er usikker på om man blir inhabil i en sak fordi man tidligere har gjort oppdrag for den som er part. Det er viktig at man ikke er med i behandlingen og kjennes inhabil dersom man er det. Det er også viktig at man ikke kjennes inhabil for «sikkerhets skyld», mener ordføreren.

Kommunal Rapports kartlegging

- Kommunal Rapport har kartlagt nærings- og grunneierinteressene til de politikerne som antas å ha størst innflytelse på arealpolitikken i de 40 største fjellhyttekommunene.
- Ved hjelp av proff.no har vi kartlagt hvorvidt politikerne har eierinteresser og/eller ledende roller i selskaper, som kan forventes å få økt sin omsetning av hyttebygging og hytteturisme. Dette kan for eksempel være virksomheter innen handel, overnatting, investering/utvikling/salg/utleie av fast eiendom, regulering/bygg/anlegg, jakt/fiske/friluftsliv, transport og andre tjenester rettet mot hyttefolket.
- Vi har sjekket næringsinteressene til ordfører, samt leder og nestleder i kommunens planutvalg i alle de 40 største fjellhyttekommunene. (Totalt 120 ledende politikere).

- I 20 av kommunene har vi også sett nærmere på øvrige medlemmer av planutvalget (totalt 110 andre utvalgsmedlemmer).
- I kommuner uten planutvalg har vi sett på formannskapetets medlemmer.
- Eierandeler på mindre enn 10 prosent er ikke medregnet. Med «ledende rolle» mener vi daglig leder, styreleder og styremedlem.
- Via selskapet Ambita har Kommunal Rapport innhentet eiendomsopplysninger om totalt 314 politikere i de 40 største fjellhyttekommunene. Dette gjelder ordførerne og samtlige medlemmer av planutvalgene (eventuelt formannskap).